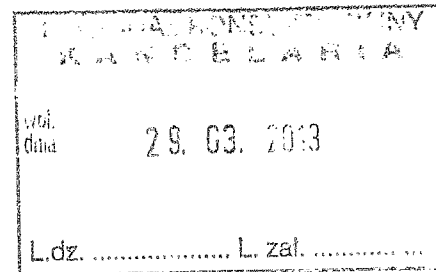

PG VIII TK 134/12

(U 8/12)

TRYBUNAŁ KONSTYTUCYJNY

W związku z wnioskiem Grupy posłów na Sejm o stwierdzenie niezgodności przepisu ust. 10 załącznika nr 1 do rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 28 maja 2010 r. w sprawie świadectw, dyplomów państwowych i innych druków szkolnych (Dz. U. Nr 97, poz. 624 ze zm.) z art. 2, art. 47 oraz art. 51 ust. 1 i ust. 2 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej

- na podstawie art. 33 w związku z art. 27 pkt 5 ustawy z dnia 1 sierpnia 1997 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz. U. Nr 102, poz. 643 ze zmianami) –

przedstawiam następujące stanowisko:

postępowanie w niniejszej sprawie będzie podlegało umorzeniu na posiedzeniu niejawnym, na podstawie art. 39 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 1 sierpnia 1997 r. o Trybunale Konstytucyjnym – z uwagi na utratę mocy

obowiązującej aktu normatywnego w zakwestionowanym zakresie, przed wydaniem orzeczenia przez Trybunał Konstytucyjny.

UZASADNIENIE

Grupa Posłów na Sejm VII Kadencji wystąpiła do Trybunału Konstytucyjnego z wnioskiem o stwierdzenie niezgodności przepisu ust. 10 załącznika nr 1 do rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej w sprawie świadectw, dyplomów państwowych i innych druków szkolnych z szeregiem wzorców kontroli konstytucyjnej.

Zdaniem Wnioskodawcy, zakwestionowany przepis godzi w materialnie pojętą zasadę praworządności, jak również w zasadę legalizmu, wywodzone z art. 2 ustawy zasadniczej, poprzez zastosowanie nieadekwatnego i zbyt restrykcyjnego środka w stosunku do celu, jaki chce osiągnąć prawodawca, polegającego na umieszczeniu na świadectwach szkolnych promocyjnych oraz świadectwach ukończenia szkoły adnotacji o objęciu uczniów kształceniem specjalnym, co stygmatyzuje absolwenta, jak również skutkuje szeregiem niedogodności i utrudnień (wybór zawodu, nierówne traktowanie na rynku pracy, możliwość podjęcia dalszego kształcenia) w jego życiu społecznym.

Grupa posłów podniosła również, że przepis ust. 10 załącznika do rozporządzenia w sprawie świadectw, dyplomów państwowych i innych druków szkolnych jest niezgodny z art. 47 oraz art. 51 ust. 1 i ust. 2. w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP, narusza bowiem prawo do prywatności i autonomii informacyjnej, nakazując, w akcie normatywnym rangi podustawowej, ujawnienie na świadectwach szkolnych promocyjnych oraz świadectwach ukończenia szkoły danych wrażliwych dotyczących stanu zdrowia uczniów i absolwentów, mimo że informacja ta nie jest ani przydatna, ani konieczna do

realizacji celów oświatowych, a tym samym stanowi nieproporcjonalne wkroczenie we wskazane wyżej sfery wolności jednostki, powodując dotkliwe skutki dla uczniów i absolwentów, których dane wrażliwe zostały ujawnione.

Zakwestionowana przez Grupę Posłów regulacja, w dniu złożenia wniosku do Trybunału Konstytucyjnego, miała następujące brzmienie:

„10. Na świadectwach szkolnych promocyjnych oraz świadectwach ukończenia szkoły, wydawanych uczniom z upośledzeniem umysłowym w stopniu lekkim, na drugiej stronie świadectwa odpowiednio nad „Wynikami klasyfikacji rocznej” i „Wynikami klasyfikacji końcowej” umieszcza się adnotację „uczeń/uczennica realizował(a) program nauczania dostosowany do indywidualnych możliwości i potrzeb na podstawie orzeczenia wydanego przez zespół orzekający działający w....”, wpisując nazwę poradni psychologiczno – pedagogicznej, w której działa zespół, który wydał orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego. Adnotację taką umieszcza się również na arkuszach ocen uczniów nad tabelą w części dotyczącej wyników klasyfikacji w danym roku szkolnym.”.

W dniu 5 marca 2013 r. Minister Edukacji Narodowej wydał rozporządzenie zmieniające rozporządzenie w sprawie świadectw, dyplomów państwowych i innych druków szkolnych. Rozporządzenie to zostało opublikowane w Dzienniku Ustaw w dniu 21 marca 2013 r. pod pozycją 384. Zgodnie z § 4 omawianego aktu normatywnego, rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia, to jest z dniem 5 kwietnia 2013 r.

Zgodnie z § 1 pkt 20 lit. d wspomnianego wyżej rozporządzenia, ust. 10 załącznika nr 1 do rozporządzenia w sprawie świadectw, dyplomów państwowych i innych druków szkolnych otrzymał następujące brzmienie:

„10. Na arkuszach ocen uczniów z upośledzeniem umysłowym w stopniu lekkim nad tabelą w części dotyczącej wyników klasyfikacji w danym roku szkolnym umieszcza się adnotację „uczeń/uczennica realizował(a) program nauczania dostosowany do indywidualnych możliwości i potrzeb na podstawie

orzeczenia wydanego przez zespół orzekający działający w.....”, wpisując nazwę poradni psychologiczno – pedagogicznej, w której działa zespół, który wydał orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego.”.

Innymi słowy, z dniem wejścia w życie rozporządzenia nowelizującego, zakwestionowany przez Grupę Posłów przepis rozporządzenia nowelizowanego traci moc, a w to miejsce zostaje wprowadzona regulacja, która nie zawiera żadnych odniesień do świadectw szkolnych promocyjnych lub świadectw ukończenia szkoły. Nowe brzmienie unormowania ust. 1 załącznika nr 1 odnosi się do problematyki umieszczania określonych informacji na arkuszach ocen uczniów z upośledzeniem umysłowym w stopniu lekkim, która to problematyka, jak się wydaje, w świetle uzasadnienia wniosku, nie była przedmiotem zaskarżenia Grupy Posłów.

Przepis art. 39 ust. 1 pkt 3 ustawy o Trybunale Konstytucyjnym stanowi, że Trybunał umarza na posiedzeniu niejawnym postępowanie, jeżeli akt normatywny w zakwestionowanym zakresie utracił moc obowiązującą przed wydaniem orzeczenia przez Trybunał.

Zgodnie z orzecznictwem Trybunału Konstytucyjnego, utrata mocy obowiązującej zaskarżonych przepisów przed wydaniem orzeczenia jest samoistną przesłanką umorzenia postępowania (por. postanowienie z dnia 4 kwietnia 2012 r., sygn. SK 7/10, OTK ZU Nr 4/A/2012, poz. 43. s. 447).

Orzekając w pełnym składzie Trybunału Konstytucyjnego, Trybunał stanął również na stanowisku, że norma prawna obowiązuje w danym momencie, jeżeli w tym momencie stanowi wiążący wzorzec zachowań dla adresatów. Uchylenie normy prawnej oznacza, że wzorzec postępowania zawarty w dyspozycji normy przestaje obowiązywać adresatów normy. Jednocześnie każda norma prawna wywołuje skutki prawne lub faktyczne, które trwają po jej uchyleniu, przy czym skutki te mogą trwać bezterminowo. Przedział czasowy, w którym norma prawna wyznacza określone powinne zachowania jej adresatów, nie pokrywa się z przedziałem czasowym, w którym

organy stosujące prawo dokonują oceny określonych zachowań z punktu widzenia tej normy. Trybunał uznał, że trzeba rozróżnić sytuacje, w których badany akt normatywny, mimo formalnej derogacji, wyznacza adresatom normy nakazy albo zakazy określonego zachowania (normuje przyszłe zachowania), i sytuacje, w których obowiązujące normy prawne nakazują kwalifikować zachowania lub zdarzenia z przeszłości według derogowanego aktu prawnego. W pierwszym wypadku akt normatywny obowiązuje i podlega kontroli Trybunału Konstytucyjnego. W drugim wypadku akt normatywny utracił moc obowiązującą, a jego kontrola jest dopuszczalna wyłącznie w zakresie określonym w art. 39 ust. 3 ustawy o Trybunale Konstytucyjnym (por. wyrok z dnia 16 marca 2011 r., sygn. K 35/08, OTK ZU Nr 2/A/2011, poz. 11, s. 164 oraz powołane tam orzecznictwo).

Zgodnie z § 1 rozporządzenia w sprawie świadectw, dyplomów państwowych i innych druków szkolnych, rozporządzenie określa warunki i tryb wydawania oraz wzory świadectw, dyplomów państwowych i innych druków szkolnych, sposób dokonywania sprostowań treści świadectw, dyplomów państwowych i innych druków szkolnych oraz wydawania duplikatów świadectw, dyplomów państwowych i innych druków szkolnych, tryb i sposób dokonywania legalizacji dokumentów przeznaczonych do obrotu prawnego z zagranicą, jak również wysokość odpłatności za wydawanie duplikatów świadectw, dyplomów państwowych i innych druków szkolnych oraz za dokonywanie legalizacji dokumentów przeznaczonych do obrotu prawnego z zagranicą.

Norma prawna, zawarta w ust. 10 załącznika nr 1 do analizowanego rozporządzenia, zarówno w brzmieniu obowiązującym w dniu skierowania wniosku do Trybunału Konstytucyjnego, jak i w brzmieniu nadanym przez rozporządzenie zmieniające z dnia 5 marca 2013 r., rodzi wprawdzie określone skutki prawne dla uczniów i absolwentów z upośledzeniem umysłowym w stopniu lekkim, jednakże adresowana jest do władz oświatowych wydających

omawiane świadectwa. Tym samym, zachowania podmiotów wydających świadectwa, po wejściu w życie nowego brzmienia analizowanego przepisu, muszą ulec zasadniczej zmianie, a uprzednio obowiązująca norma, budząca zresztą określone wątpliwości natury konstytucyjnej, nie może już znajdować zastosowania do wydawania żadnego świadectwa po tej dacie.

Innymi słowy, z dniem 5 kwietnia 2013 r., to jest z dniem wejścia w życie nowelizującego rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 5 marca 2013 r., zaskarżona przez Grupę Posłów i budząca określone wątpliwości natury konstytucyjnej regulacja, zawarta w rozporządzeniu nowelizowanym, utraci moc obowiązującą w rozumieniu art. 39 ust. 1 pkt 3 ustawy o Trybunale Konstytucyjnym. Wobec nowego brzmienia ust. 10 załącznika nr 1 do rozporządzenia w sprawie świadectw, dyplomów państwowych i innych druków szkolnych nie wydaje się również, by wydanie orzeczenia przez Trybunał Konstytucyjny o akcie normatywnym, który utraci moc w zakwestionowanym zakresie przed wydaniem tego orzeczenia, było konieczne dla ochrony konstytucyjnych wolności i praw wskazanych we wniosku Grupy Posłów. Przy tym – ze względów proceduralnych – oczywiste jest, że rozpoznanie sprawy przed dniem wejścia w życie rozporządzenia nowelizującego nie będzie możliwe, a z dniem tym ziści się, omówiona uprzednio, przesłanka umorzenia postępowania określona w art. 39 ust. 1 pkt 3 ustawy o Trybunale Konstytucyjnym.

Z tych wszystkich względów, wnoszę jak na wstępie.

z upoważnienia
Prokuratora Generalnego
Robert Bernard
Zastępca Prokuratora Generalnego